

BISERIC'A SI SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana : Duminec'a.

Pretulu abonamentului :		Pretulu insertiunilor :	Còrespondintiele sè se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A SI SCOL'A“ in Aradu, la institutulu pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ „ „ jum. anu 2 „	50 „		
Pentru Romani'a si strainetate pe anu 7 „	— „		
„ „ „ „ „ j. a. 3 „	50 „		

Nr. 65.

Convocare.

Dupace presedintele comisiunii esmise pentru essaminarea socotiloru „Asociatiunei-nationale Aradane pentru cultur'a poporului romanu“ prin relatiunea sa dela 1/13 ale curintei ni-a comunicatu, cà comisiunea numita ar fi terminatu agendele sale, si ar fi in stare se faca adunarei generali unu reportu meritoriu despre activitatea sa : asia dar pentru pertractarea acelu raportu, noi in calitate de presedinte alu numitei asociatiuni, aflamu de bine a convocá adunarea generala la o siedintia continuativa pe luni dupa duminec'a Tomei, in 28 Aprilie st. v. a. c. (10 Maiu st. n.) la 9 óre dimineti'a, in sal'a institutului teologicu de aici, invitandu pre toti domnii membrii se participe la acea siedintia in interesulu numitei nóstre asociatiuni.

Aradu 12/24 Aprile 1880.

Ioanu Metianu m. p.
Episcopulu Aradului.

La cestiunea invetiamentului religiosu.

Sub rubric'a „Scolasticu“ s'a publicatu in nrii 25. 26. 27 si 28 ai „Telegrafului Romanu“ din anulu curentu unu tractatu elaboratu de o comisiune a subreuniunei invetiatoriloru romani gr. or. din Tiér'a Barsei, Cerculu I. Tractatulu respectivu se ocupa de tem'a : „Care ar fi manualele cele mai potrivite pentru invetiarea religiunei, precum si metodulu, dupa care ar fi a se propune acestu studiu?“

Sujetulu importantu, de care tractéza ne a atrasu atentiunea, si astfelu l'am cetitu cu unu viu interesu ; dar marturisimu, cà mare ne a fost surprinderea, cand am veditu conclusiunile, la care ajungu autorii lui. Tractatulu, de care vorbimu dupa o introducere lunga enuncia : „inve-

tiamentu religiunei din manualele, de care se servece scól'a nóstra poporala, cuprinde in senenisece materialu vastu si desfacutu in amenunte si suptilitati, cari fiindca nu se potrivesece cu cultur'a generala a omului, nu cu natur'a copilului, nici cà potu efectúa altmintrelea asupra puteriloru sufletesci ale acestui'a, decât apesandui-le consumandui-le si paralisandu desvoltarea loru. Cà resultatu alu acestor'a se aréta apoi in inim'a copilului incoltíndu germenele urei fratiesci, ér in mintea lui intrecendu-se „absurditatea si confusiunea.“

Acest'a este tonulu, in carele se continua tractatulu intregu, dar spre orientare mai citamu urmatórele : „Invetiamentulu dogmaticu trebuie scosu afara din scól'a poporala.“ „Invetiamentulu religiunii din manualele mentionate léga spiritulu celu fragedu de ponderositatea cea nesuportabila a confessiunei credintiei, de nu se mai póte misicá din locu, si prin acést'a vatama natur'a omului, a carui'a fiintia si valóre se cuprinde chiar in desvoltarea progressiva.“ „Deci legarea spiritulu de ponderositatea cea nesuportabila a marturisirei credintiei trebuie scósa afara din invetiamentulu religiunei in scól'a poporala.“

Aceste premise conchide apoi, cà „invetiamentulu religiunei in scól'a poporala se cuprinde in senenisece materialu in forma concreta nu abstractiuni, nu dogme,“ cá astfelu, se indrepteze tene-rimea, se o puna pe calea, si se o inlesnésca a se misicá liberu si neaternata spre perfectiune ; inse se nu-i impedece acést'a prin legarea de ponderositatea marturisirei credintiei. „In urmare invetiamentulu religiunei in scól'a poporala are se fia imbracatu in forma de istorióre,“ care „sunt a se luá din Testamentulu vechiu si nou.“

Asia ne vorbesce tractatulu, dar se ne fia permis a ne face si noi unele reflexiuni, pentruca obiectulu este, cum am disu, de mare importantia.

Mai nainte de tóte notámu că dnii autori, ni se pare, dóra că neteologi, vorbescu cam in necunos-cintia de cauza. Altoum nu ne putem explica cele ce le dicu facia de dogme. Astfeliu regretamu pré multu vediendu, că se ocupa de lucruri, despre cari biserica pré bine a ingritu, că cine este chiamatu a se ocupá. De altmintrelea din totu tractatulu se vede, că dnii autori sunt pré multu inspirati de idei pedagogice profesate in opuri cu tendentie feliurite, cari conduse mai multu de scopuri politice pretindu emanciparea religiunei de sub singuratecile confessiuni.

Ei bine, dar spre lamurirea lucrului se ne punemu o intrebare. fórt elementara, se ne intrebámu adeca, pentruce si-tramite romanulu copii la scóla, si vomu aflá că elu in prim'a linia si-i tramete, că se invetie legea, in carea s'a pomenitu, *religiunea strebuna*. Astfeliu in scóla nóstra poporala trebue se se propuna religiunea nóstra ortodocsa, carei'a luandu-i dogmele incéta de a mai esistá. Dar unde a si esistatu vre odata vre o religiune fara dogme? O astfeliu de religiune este necunoscuta in istoria.

Obiectulu, de care se ocupa religiunea este Ddieu, si reportulu Lui facia de lume si in specialu facia de omu. Dar „pe Ddieu a-lu vedé nu este cu putintia ómeniloru.“ In urmare noi lucunóscemu numai intru atât, incát Elu ni se descopere prin revelatiunea Sa naturala si mai cu séma prin revelatiunea Sa supranaturala: prin sant'a Scriptura. Este pré naturalu dara, că *fara credintia*, carea in orice religiune este espusa in *dogme*, niminea nu póte cunósce pre Ddieu. Apoi celu ce nu-Lu cunósce, respective nu crede in Elu, acel'a nici nu póte face faptele, de cari face pendentá acésta Pré Inalta Fiintia fericirea omului. Astfeliu unde nu este credintia, nu sunt, si nu potu fi fapte. Faptele omului sunt de regula espressiunea convingeriloru sale, ér convingerile, ce si-le casciga omulu prin religiune, fiindu basate in parte mare pe autoritate se numescu credintie. Unde dara nu este credintia, acolo nu este, si nu póte fi morala. Cine nu vrea dara se scie de dogme, in cari, repetimu, se cuprinde credintia, convingerile religióse, acel'a nici nu va poté face *faptele, pe cari le propaga religiunea*. Vechiu cá tempulu si nestremutabilu este adeverulu cá: „fara credintia nu este cu putintia a placé lui Ddieu.“ Neinvetiandu dara elevii in scóla principiele credintiei crestine este pré naturalu, că in viétia nici nu voru poté face fapte crestinesci, unu lucru, pre care de siguru nu-lu doresce nimenea, nici dnii autori.

Éta dara! că calea urmata de dnii autori este o cale cu totulu gresita, o cale, carea in adeveru „duce la confusiune.“ Astadi dicemu d. e. că *dogmele léga spiritulu*, mane vomu dice, că

nu ne convinu poruncile lui Ddmedieu, pentrucá pretindu pré multa abnegatiune, sunt dóra contrarie spiritulu timpulu, carele apléca tare spre traiu bunu si comoditate, poimane nu ne voru conveni icónele, cultulu si chiar biserica, pana cand vomu ajunge dóra in sinulu teoriiloru lui Darvin, cari inca nu ne voru satisface, si asia mai departe.

Nu mai incape nici cáta indoiéla religiunea este obiectulu celu mai greu de propusu in scóla elementara, dar pentru a incungiurá acésta greutate nu este de trebuintia a riscá materi'a spre a obtiené o forma mai usióra in aparentia, pentru că chiar in casulu acest'a nu poti ajunge scopulu. Dnii autori ne spunu, că religiunea in scóla poporala sè-se predea „in forma de istorióre.“ Aci inse ni se pare, ca retacirea de a dou'a va fi mai rea, decát cea dantaiu, si vomu conduce pre elevi totu la credintia. Diferinti'a inse este, că pre cand cu unu metodu bunu se potu propune cu succesu cá unu intregu organicu principiele de credintia si morali, pre atunci prin istorióre potemu provocá o multime de indoieli in capulu copilulu si o multime de nedumeriri, cari in adeveru lu-voru confundá, si-i voru „legá spiritulu.“

Spre a aflá metodulu celu mai usioru in propunerea religiunei nu este de trebuintia a face experimente asia insemnate, si chiar cu totulu noue, ci credemu, că este mai consultu a ne ocupá de rezultatele sciintiei si a continuá pe calea indigitata acolo. Astadi avemu si in limb'a romana unu manualu de Catecheticu lucratu cu frumosu succesu de *Stefanelli*, profesoru la universitatea din Cernauti, cari ne da deslucirile necesarie in privinti'a propunerii religiunei. Ore de ce se nu adoptámu si noi rezultatele sciintiei? De ce se nu profitamu de munc'a altor'a, si se nu ne punemu pe o cale normala de desvoltare?

Cá de inchieiare ne vedemu indemnati a mai adaoge, că in aceea ce privesce invetiamentulu religiunei ar fi de doritu se ne tienemu strictu de dispusetiunile canonice ale bisericei, cari ne spunu destul de apriatu, cine are dreptulu si detorinti'a a se ocupá de densulu. Nu toti potemu fi tóte. Se lasamu dara cá de invetiamentulu religiunei crestine se se ocupe acei'a, pe cari Intemeiatorulu crestinatatii i-au pusu de pazitori si propagatori ai religiunei Sale.

Lips'a in comitatulu Timisiorii.

Este de multu acum, de cand diurnalele ne aducu seiri intristatóre despre lips'a ce se semte totu mai multu intre poporulu romanu din comitatulu Timisiului. Multe din cele ce se scriu in

acésta privintia le credeamu la inceputu de esagerate. De aceea nici nu amu luat notitia de ele. Acum inse aflamu totu mai multu, că din nefericire cele ce se scriu sunt adeverate, si starea poporului nostru din acele parti frumoase si manóse este demna de compatimire si ajutorire.

Éta ce scrie in unulu din numerile sale mai recente diurnalulu „Temesv. Zeitung“ in acésta privintia: „Lips'a in acele comune din comitatulu Timisiorii, cari nu sunt locuite de magiari séu de germani (prin urmare de romani. Red.) iea unu caracteru totu mai inspaimentatoriu. — Morburile si miseri'a deciméza sute de ómeni, si sute din ei nu au altu isvoru de venitu, decât mil'a publicului. — Din nefericire acesti ómeni sunt in mare parte insusi caus'a miseriei lor. Asia unu proprietariu mare ne istorisi mai deunadi, că trebuindu-i mai multe sute de muncitori, si voindu a le platí câte 40 de cruceri la di, locuitorii din giuru au dechiaratu resolutu, că ei fara o plata de 1 fl. 50 cr. la di nu voiescu se-i lucre; astfeliu proprietariulu respectivu s'a vedintu necesitatu a-si aduce lucratori din alte parti. Multi dintre acesti ómeni mai bine rabda fóme dile intregi cu pruncii lor, decât se lucre pentru putienu. Ba sunt casuri, că unii din acesti nefericiti ómeni si-au vendutu casele numai cu câte 12—15 fl., cá se póta se mai traiésca in nelucrare inca câteva dile. Anulu acest'a inca se aréta a fi reu. Lips'a de plóia a a causatu dejá si pana acum mare dauna mai cu séma in tienutulu Recasiului si Ciacovei, ér in tienutulu din giurulu Clopodíei s'a ivitu o insecta necunoscuta pana acum de colóre rosietica, lunga si grósa cam cá o aprindióra, carea nimicesce semenaturile. Nutretiulu pentru vite lipsesce mai in totu loculu, ér pasiune inca pana acum nu este.“

Cetindu acestea si intielegendu că ele se referescu la poporulu nostru romanu, trebuie se cuprinda mari inrigiri pre totu romanulu de inima, căci daca numai jumetate din ele vor fi adeverate, atunci poporulu nostru se vede tare parasitu si lipsitu de conducatorii sei, intielegemu de preotii si invetiatorii sei, si pornitu pe o cale fórte gresita si periculósa, ce póte avé cele mai triste consecintie.

Credemu dara, că ne implinimu o detorintia, daca vomu aminti preotimei si inteligentiei nóstre, cá se se puna in contielegere, si se sfatuésca pre poporu la lucru si pre multu si pre putienu, cá se-si cascige prin munca cele de lipsa, si se nu-si instreineze mosiór'a remasa dela parinti, ajungendu pe drumuri familii intregi.

Preotii si inteligentii altoru confessiuni in astfeliu de casuri se constituescu in comitete de

binefacere, si facu totu ce se póte pentru ajutorirea poporului si daca preotimea nóstra de astadi va purtá interesu de poporulu seu si dens'a va trebui se faca asemenea, căci pastoriulu celu bunu trebuie se-si puna sufletulu pentru oile sale.

Lupt'a intre biserica si statu in Franci'a.

Intr'unu timpu, in care lips'a de religiune a produsu si continua a produce o multime de plagé sociale, cari isbucnescu in diferite forme in statele Europei, si cari numai bine nu aducu popóreloru, guvernulu francesu a aflatu de bine a emite nisce decreete prin care impedecea libertatea instructiunii, de care se bucurau pana acum congregatiunile catolice din acea tíera. Nu voimu a ne face aperatorii bisericeii catolice, dar spre orientare publicamu aci unu articlu de interesu aparutu mai deunadi in „Timpulu“ din Bucuresti. Articlulu de care amintimu este urmatoriulu:

Schimbari mari e menitu a vedé timpulu nostru. Preotimea catolica, care odinióra avea frenel lumii in mana, a carei diplomatie porniá resbóie si incheiá tractate de pace, alu carei spiritu domniá spiritulu Europei intregi, e astadi impinsa la o parte — ba nici macar desvoltarea nu se concede in mesur'a in care s'ar permite liber'a propagare a ideiloru socialiste de es. In adeveru in Franci'a actuala nu credemu că s'ar opune cineva la infiintiarea unei facultati care se propage asia numitele sciintie de statu, precum filosofí'a dreptului, economi'a politica, administrati'a din punctu de vedere socialistu, nu ne indoimu asemenea că astfeliu de credintie aru puté fi profesate de ori si cine — de straini ca si de indigeni — si cá, cu tóte acestea, ar avé deplina libertate intru propagarea doctrineloru lor, intru crescerea poporului, dupa cum ar intielege-o, numai congregatiuniloru catolice li se ingradesce acest'a.

Se dice si cu dreptu cuventu, că pentru a scrie istori'a unei epoce trebuie se fi trecutu câteva sute de ani de atunci încóce; contimporanii suntu cei mai rei istorici.

Acést'a departare in timpu s'ar puté inlocuí inse pré bine prin departarea in spatiu si prin divergenti'a căii urmate pre acestu terenu. Daca noi nu ne-am pré luá dupa cultur'a straina si am privi-o numai ca unu sprijinu alu germenului propriu de desvoltare, am fi póte apti, prin imprejurarea că luptele cu clerulu nu ne atingu, se vedemu o séma de lucruri mai limpede decât apusenii.

Asia dar cand vedemu vechi'a cladire a bisericeii catolice atát de aprig combatuta in apusu, ar fi óre de sfatuitu pentru noi de a urmá tonulu partiloru in litigiu si de-a spune că cutare ori cutare are dreptate? Din nefericire asia se urméza in jurnalistic'a nóstra. Cu aceeași usiurintia, cu care transcriemu laudele ideiloru moderne din gazetele straine, ne iasusimu si urile, cari nu ne privescu câtusi de putienu, ba vedemu cetindu-se de catra publicu cu óre care sete, romanele tendentióse si de sensatie, cari facu din Iesuiti buna óra séu din alti calugari catolici representatii celoru mai rele instincte si a celoru mai grozave crime.

In realitate biserica a voitu dominatiunea asupra spiriteloru si o voiesce inca, odata in modu abso-

Inta, astadi s'ar multiami cu libertatea, care se permite celorlalte confesiuni. Se intielege că acést'a dominatiune asupra spiritelor nu putea fi in trecut fara o noantia politica, dupa timpu si dupa tíera. In Mexicu catolicii suntu republicani, in Franci'a monarchisti, ér. calitatile séu defectele clerului suntu cam in genere acelea ale rasei in mijlocul carei traiesce. La spaniolii ce se fanatiséza totu atât de usioru pentru republica ca si pentru monarchia, pentru o ideia ca si pentru alt'a, si clerulu cautá se fie fanaticu; in Itali'a, desi scaunulu catolicismului, elu ará cu multu mai tolerantu si mai liberu cugetatoru decât in alte tíeri; deci clerulu va purtá, póte intrunu gradu mai pregnantu, caracterulu indoitu alu epocii in care traiesce si alu rasei, careia i-apartiene. Toleranti'a séu netoleranti'a, asprimea séu blandeti'a lui, va fi aceea celu caracteriséza pe poporu insusi. Germanii cari suntu de unu caracteru mai inderetnicu, au avutu unu cleru mai neingaduitoru decât Italianii, ba mai multu inca — biseric'a reformata din Germania pórtá aceeasi macula de judecati ale ereticoiloru, de arderi de viu a vrajitóreloru ca si biseric'a cea catolica. Aterna deci de energi'a cu care unu poporu si-insusiesce o ideia, aterna de calitatile in-nascute ale lui, ce forma va luá si biseric'a lui. Cu aceeasi energie cu care republicanii taiau in secolulu trecut capetele tuturor, cari si permiteau a avé alte idei, clerulu resaritu din acelasi poporu persecutá odinióra pe acei'a, cari nu-i pareau indestulu de catolici. Atát'a despre biseric'a ca institutie impamentenita intro tíera órecare.

Cát despre catolicismu ca institutie universala, nu putemu tagadni meritele lui intradeveru estraordinare pentru cultur'a omenésca.

Pusa in faci'a unor rase aspre, abia resarite din locuintiele lor primitive si abia aruncate asupra civilizatiunei antice, pe care au calcatu-o in picioare si au niminicit-o, biseric'a erá singurul punctu luminos nu numai pentru cultura in genere, dar chiar pentru libertatea desvoltării omenesci.

Intrunu timpu de aservire generala, intrunu timpu in care numai nascerea, deci numai descendenti'a din illustri luptatori fisici, dedea unu dreptu la libertate, totu ce nu avea fericirea de a fi ucisu o suta de dusmani, ori cât erá de inteligentu séu energicu gasiá o cale de inaintare in cleru. Si precum spiritulu si caracterulu invingu totdeuna in lume puterea brutala, totu astfeliu miculu Davidu au invinsu pana in fine pe uriasulu Goliatu alu evului mediu cu totu intunereculu si exclusivismulu lui. Caracteristicu si vrednicu a se recunósce in favórea catolicismului e tendenti'a lui de a nu basá crescerea poporului pe idei abstracte, cari se convinga capulu, ci pe idei redade intuitivu care se imblandiésca inim'a, de aceea frumósele arte au fostu cele mai puternice arme ale bisericiei. Arhitectur'a, music'a, sculptur'a si poesi'a au fostu puse in serviciulu bisericiei, pentru a dá in acésta sfera curata, neatinsa de nici o suflare impura, unu adapostu sufletului omenescu, atât de bantuitu séu de patimi séu de golulu lui propriu, de uritu. Aruncatu din nevoie in uritu, din urit in nevoie, stari immanente naturii nóstre si cari nu se potu inlaturá prin man'a de creeru, de care dispunemu, art'a bisericésca, care a cultivatu in pictura frumosulu in culmea perfectiei, music'a si arhitectur'a in genulu sublimu, au innaltiatu prin mijlóce, lesne de intielesu pentru toti, sufletulu omenescu in decursu de sute de ani, peste nivelulu vietii de rendu si a nevoiloru silnice.

Tóte popórele cari o posedu inalt'a civilizatiune astadi, daca nu suntu, au fostu macaru multu timpu catolice.

Despre invetiamentu cata se notamu asemenea cá atât celu popularu cât si celu innaltu suntu creatiuni ale acestei bisericiei. Cumca prin invetiamentu biseric'a a urmaritu si scopurile ei proprii, e nu numai adevératu, dar si fórté naturalu. Nici n'amu intielege ca o institutie se infintieze anume scoli contra sa. Acést'a inse n'a impiedecatu cá spiritulu pe care ea la crescutu, se se indreptedie in contra-i si se-o renege.

E o istorie vechia acést'a cá orice forma noua de cultura e dusmana formei, din care s'a nascutu, cá fic'a e dusmana mamei si povestea biblica a lui Cain, in formul'a ei noua de „lupta pentru esistencia" are locu totu asia de multu la curenturi intelectuale ca si la cele materiale.

Lupt'a e inse departe de a fi mantuita si invingatoriulu momentanu nu este totdeuna celu definitivu. Religi'a are in favorulu ei forma gata si positiva, pe cand curentulu opusu n'are nimicu gata, nimicu formatu inca. Incerarile de speculatiune metafisica, cari culminéza in ipotese si suntu totu atât de deosebite ca si scriitorii lor, suntu departe de a constitui convingeri positive pentru milióne de ómeni. Prin lupte ca cea de astadi, prin mai grele inca, a trecut deja biseric'a; ea a avutu inse inteligenti'a de a-si mutá punctulu de gravitatie cam totu in tíerile, cari aveau mai mare nevoie de ea, incât totdeuna a aflatu puteri noue si próspete, pentru a le opune negatiunii pure, pe care a intimpinatu-o de atatea ori in cale.

Discursu funebru

tienutu de d. Chitiu la inmormentarea generalului Maghieru.

Prea santi parinti,
Domnii mei!

Inca o figura ilustra dispáre astadi din mijloculu nostru, din sinulu parlamentului romanu, de pe scen'a politica a tíerei nóstre.

Generalulu Maghieru nu mai este!

Elu a plecatu pentru totdeuna din acést'a lume trecatóre, cá se reintre in sinulu eternitatii, alu infinitului.

Fi-va óre acésta durerósa despartire a omului de totu ce a iubit, de totu ce a creat, de totu ce si-a insusitu prin lupte si fatige, in acésta cruda vietia, efectulu unui verdictu inexorabilu — fatalu alu unui geniu destructoru, séu este rezultatulu, desnodamentulu firescu alu luptei continue si inversiunate dintre spiritu si materia, dintre vitiu si virtute, dintre visu si realitate?

Nu scimu. Déra ceea ce cu totii simtimu, ceea ce cu totii credemu, scimu, chiar prin cea mai intima a nóstra convictiune, este: cá spiritulu, ideia, principiulu, virtutea nu potu fi prad'a neantului, nu potu fi distruse nici anihilate; ci din contra, ele traiescu in perpetuitate, producendu si ingenerandu miriade si milióne de alte idei, de alte spirite, principie si virtuti.

O lume ideala! patria creata de cugetarea cea neadormita si eternu veghietória a omenirii, conceptiune sublímá a ratiunii si a geniului lui Platone, a lui Socrate si a lui Christu, tu nu esti, tu nu poti fi numai o copilarésca ilusiune, o amagitóre fantas-

magoria; nu! tu esti, tu trebuie se fii o adeverata realitate.

Dara tacere! Éta umbr'a Cavalerului olteanu, care planandu de asupra acestui momentu reapare inaintea ochiloru mintii nstre desteptate; ea pare c st se vorbsca, se raspunda acelora, cari s'aru mai pot indoi.

Vorbesce omu-legenda — erou-epopea!

Auditi! . . .

Este elu — alesulu intre alesi, junele bravu intre cei bravi, care la 1821, nenumerau dect 20 de primaveri, aprinsu de strigatulu patrioticu alu lui Tudoru Vladimirescu, incinge virginal'a spada si, in capulu unei cete de panduri — de voinici c si densulu, maresce legiunea Eroului, care insurge tier'a c se sfarime jugulu coruptoru, jugulu rusinosu alu Fanarului.

La 1828, inspiratu de aceleasi idei si sentimente nationale, cu bratiulu si peptulu otielitu prin foculu insurectiunii, totu in fruntea panduriloru sei, ia parte stralucita la victori'a dela Bailesci, in Romani'a mica, unde, prin neintielegerea comandai „na zat“ in apoi, retragere! Romanii credindu c li se comanda „la satu“ si dandu asaltu intaririloru turcesci, isbutescu a pune pe fuga o ostire de diece ori mai numerosa dect cea russo-romana.

De aci, din batalia in batalia, din victoria in victoria, capitanulu romanu ajunge cu cetasiu sei inaintea Plevnei, si c printrunu instinctu profeticu, impreuna cu Solomonu si alti frati romani de arme, arata calea pe care, preste o jumetate de secolu, armat'a romana, cu Domnulu ei in capu, va urm-o vitejesce pentru glori'a si independenti'a Romaniei!

Doze diecimi de ani trecura apoi din viti'a natiunii; ani de lupte, de sperantie, de sfortiaru si de labre necurmata; si, candu suflarea cea invietre a libertatii din Occidentu reincaldiesce si incinde animile june ale patriotiloru romani; candu Romani'a scte unu suspinu si unu tipetu din peptulu ei apasatu pentru Libertate si Nationalitate, Maghieru, parasindu tog'a civila a boierului, reincinge din nou spad'a sa inca fumeganda de sangele resbelulu indepedintiei si devine indata bratiulu si scutulu puternicu alu revolutiunii nationale din 1848.

La apelulu seu patrioticu diece mii de Olteni se punu sub comand'a generalulu loru in Tabar'a lui Traianu, din judetiulu Velcea.

Dze armate puternice navalescu atunci in tira si amendze somdia pe generalulu revolutiunii a se supune. Elu le raspunde cu antica mandria romana: „Daca inamicii nostri sunt indoiti, si spada mea are dze taisuri“.

Dara vai! politic'a si diplomati'a straina reusiescu la guvernulu celu inpusu tierעי, si ostirea este congediata si Maghierulu plca in esiliu!

O! cine ar pot descrie dorerea si desperarea aceloru bravi osteni cari, cu tta immens'a incredere ce aveau in patriotismulu si in viteji'a generalulu loru, se indignara, se revoltara chiar si sfarmindu-si armele in mania radicau pumnii catra ceriu blaste-mandu pe acei'a, cari nu-i lasau a-si vers sangele pentru aperarea patriei ingenuchiate!

Romania, Romania! numai cei cari au vediutu; numai cei cari au intielesu si au admiratu asemenea momente de santa nebunia a filor tei osteni, numai aceia au recunoscutu in tine pe fic'a Romei eterne, numai acei'a pot av credintia in nesecabil'a ta virtute.

Legionari rebeli ai taberei din campi'a lui Traianu, Pompieri eroi din Dlulu Spirei, voi ne-ati incredintiatu mai antaui de ce este si ce pte fi capabila natiunea romana!

Maghieru plca dra in esiliu, inse ia cu densulu santulu tabernaculu in care er depusa Constitutiunea proclamata pe campulu libertatii, Constitutiunea pe care jurase si pe care o aperase in mai multe lupte contra reactiunii.

De atunci si pana in ultimulu seu momentu nici odata elu n'a mintitu principiiloru sante ale nationalitatii si ale libertatii.

De atunci si pana ieri, elu n'a incetatu unu momentu de a lupt pacinicu si perseverentu pentru dreptate, pentru libertate si progressu. Tta dorintia sa, tta ambitiunea sa cea mai ardenta er aceea de-a servi in veri-ce ocaziune c soldatu credinciosu patriei si partidulu nationalu, caroru se devotase fara reserva, fara cugetari ascunse.

Spiritu activu, vointia energica, caracteru perseverinte si infatigabilu, parec c este creatu numai pentru lupta, pentru actiune, pentru vitia viua; si cu tta gravitatea morbului ce se incuibase in sinu-i in celu din urma timpu, cu tta sarcin'a aniloru, unui octogenaru, cine din d-vstra nu-si aduce aminte de gesturile-i sprintene, de statur'a sa cea drpta, de mantinerea-i barbatsca?

Parec c vedemu inainte-ne muntele celu verde alu Gorjului, sfidandu nuorii cu crestetulu seu albitu de ninsre.

Inse éta: acestu munte maretiu si frumosu contina in intraliele sale unu vulcanu ardietru — o flacara care consuma neincetatu coperementulu seu umanu.

O sgudvitura teribila, unu cutremuru de o secunda si flacar'a interna a isbucnitu si isbucnindu, a prefacutu in tierina acestu capu de opera alu naturei!

Omulu dispare, pulbere suflata de venturi — nici se mai cunsce locul seu!

Esi dra, flacara degagiata de ori-ci legaturi mortale! Insufletiesce-te spiritu-cugetare, schinteia esita din scaparea fortieloru creatrice, reintra in focariulu de unde te ai deslipitu, dupa ce ai stralucitu cu putere spatiulu unei clipiri de ochiu.

Dute umbra fericita, umbra neuitata! Calea ta, este calea nemuririi si a eternitatii. Unu coru de angeri te astpta la portile empireei ceresci, cci justiti'a nationala ti-a insemnatu locul la drpt'a Domnulu Tudoru Vladimirescu, alu carui vrednicu urmasiu ai fostu.

Sufletele panduriloru si ale dorobantiloru morti pentru patria si liberbate te saluta dej cu respectu, c pe demnulu loru capitanu.

Éra nue, lasa-ne scump'a si pretios'a ta suvenire. Fii filor nostrui, generatiunile viitrie voru af in reamintirea virtutiloru cetatienesci cu care te-ai ilustratu unu nobilu sufletu si unu mare caracteru, pe care admirandu-lu, se voru sili a lu-imit.

Éra fiulu teu, junele Maghieru, care dej a calcatu in urmele pasiloru tei de vitejia, te va av purarea inaintea mintei sale, si, c puulu vulturulu din Carpati, va caut se atinga inaltimele strabatte de iubitul seu parinte.

Inca odata dara, in numele Adunarii nationale, salutare pisa si plin de respectu si de veneratiune, umbra mrtia a Cavalerulu Olteniei!

Éterna fia-ti memori'a!

O bibliotecă populară.

Onorata redacție! Mi-tieniu de strensă detorinția a ve reportă despre cele ce se petrecu de unu timpu încôce în opidulu Pecic'a romana. Indata dupa serbatorile nascerei Domnului din a. c. agronomii nostri tienura o conferinția, în carea decretara înființarea unei biblioteci populare, care va fi încopiata cu o sala de lectură, și elaborara unu proiectu de statute, pre care-lu supusera spre aprobare Pré Sanctiei Sale Domnului Episcopu diecesanu, care aprobare în curend a și urmatu.

Pentru conducerea și îngrijirea acestei biblioteci s'a alesu o comisiune de 10 dintre membrii Comitetului parochialu. Acum se tienu ôre de cetire în tóta Duminec'a și serbătorea dela doue ôre pana la 7 dupa amédi sub conducerea unui'a dintre domnii invetiatori. La aceste ocațiuni participa multime mare de poporu. S'au procuratu mai multe diurnale, și pentru sporirea bibliotecii s'au subscrisu dejă de membri 25 fl. v. a. De presentu se ocupa membri și cu compunerea unu coru vocalu, carele la serbatorile Invierii, ce ne stau înainte va și cantă în biserica. Scopulu acestei reünioni, daca o potu numi asia, este că se desrădăcineze unele datine stengace din poporu, și se-î inspire atragere catra biserica și scôla. În nrulu viitoriu ve voiu comunică și statutele acestei biblioteci. Pecic'a romana în 8 Aprilie 1880.

X

Diverse.

* **Chirotonirea de Archiereu a nou numitului Archiepiscopu și Metropolitu alu Bucovinei, Dr. Silv. Morariu-Andreeviciu s'a întemplat în 6/18 Aprilie în biserica gr. or. din Fleischmarkt în Vien'a, seversindu actulu de chirotonire cei doi episcopi sufragani Knezevici și Petranovici. Actulu s'a seversitu cu mare solemnitate. Uramu noului Archiereu romanu viétia îndelungata și succesulu celu mai bunu întru realizarea Inaltei Sale Misiuni.**

† **Simeon Balintu, veteranulu preotu erou din muntii apuseni a repausatu în Domnulu în 16 Aprilie nou dupa scurte suferinție în etate de 70 de ani. Eterna fia memori'a lui.**

* **În ședinția generală a academiiei române de științie ținută la 31 Martie se cetesce și aprôba statulu de presentia alu membriloru pe 14 dile espitate, ér d. Baritiu face o dare de sêma despre lucrările cele pendente sêu gat'a ale secțiuniloru istorice, și punendu-se în discușiune reportulu secțiunii istorice despre manualulu de geografia alu dlui G. Popescu se primescu conclusiunile reportului. D. Baritiu cetesce apoi reportulu despre cartea reposatului D. Rallet: *Suveniri și impresii de calatoria, analisandu-o capitlu de capitlu și cautandu în ea o oglindă credințiosa a grelei epoci, în carea s'a scrisu și a frumosulu caracteru alu autorului.***

Acestu reportu a produsu cea mai viua impresiune asupra Academiiei. Dnii *Ioan Ghica* și *V. Alexandri*, cari avusesera ocașiune a fi în Constantinopolu pe timpulu, când venisera acolo cei doi mari Romani: *Rallet* și *Negri*, pentru a starui în privinția seularisării averiloru monastiresci, completéza reportulu dlui Baritiu, dandu amenunte asupra energiei și finetiei, cu carea au lucratu ambii tramisi, și insistandu asupra importantiei memoriiloru și actelor de corespondenția, ce trebue se fia remasu mai cu sêma dupa *Negri*. D. *Alexandri* adaoga, că ilustrulu reposatu

i-a incredințiatu dsale cu limba de môrte mai multe ladi cu hartie, pe cari inse, nefindu-i pana acum remise nu le a cercetatu, spera inse că o va poté face preste putienu, și că va gasi acolo multe tesaure pentru istori'a epocii.

D. *Babesiu* multiameste dlui *Baritiu* de a fi provocatu o discuțiune atât de interesanta. D-sa constată că și Romanii de peste Carpati au avutu a trece prin lupte analôge cu acele în cari cu mai multu succesu au luat u o parte atât de stalucita *Negri* și *Rallet*, și că și acolo esista sêu au existatu în acêsta privinția memorie pretiôse, unele nepublicate inca, altele perdute și ratacite. D-sa esprima dorinția, că amaruntele date de d-nii *Alexandri* și *Ion Ghica*, se se alature în annale ca apendice la raportulu dlui *Baritiu*.

* **O novela a legii pentru așerarea tierii se va substerne în curend spre delibereare corpuriloru legiuitorie. În acêsta novela se voru introduce între modificari și favoruri mai mari că pana acum pentru candidatiu de preoti și invetiatori.**

* **Curiositățile naturei.** Estragemu din Cartea contelui d'Ursel, Sud-Amerique, urmatôrele notiție: În Brasili'a, regnulu vegetalu presinta subiecte fôrte interesante pentru ochiulu scrutatoru alu filosofulu naturei. „Astfelu o planta, care se nutresce cu insecte și o insecta, care devine planta nu sunt nise fenomene, care s'aru poté observă pretutindeni.“ Cea dintaiu planta este unu arbustu, a carei flôre jóca rolulu de prindiatôre de musce; indata ce musc'a s'a asediatu pe flôre, calciulu sensitivei și flamandei plante se inchide asupra victimei și nu se redeschide de cât dupa ce planta și-a mistuitu prad'a; numele științificu alu acestei plante carnivore este *nepenthes phyllamphora*. Nu departe de locurile, unde crescu aceste specimene insectivôre, se gasesce insect'a care devine planta. Acêsta insecta sêmana cu o larva mare, alu carei corpu inse este articulatu și fôrte tare pe din afara. Candu insect'a simte apropiandu-se momentulu mortiei sale ea se véra în pamentu la o aduncime de câțiva centimetri. Acolo în momentulu seu, acestu ciudatu coleopteru móre și incoltiesce. Am vediat'o, am avut'o chiar în mani înainte de a-si fi perdutu cu totulu form'a s'a primitiva: că și *Dafne* din fabula, piciorlele acestei plante începusera a incolti. Incetulu cu incetulu ea se maresce și devine tubercula, asemenandu-se cu cartofulu dara pastrandu-si conformatiunea primitiva. Dupa aceea, cotorulu se desvôlta, planta apare ochiulu și în tempulu primaverii se gatesce cu nise admirabile flori albastre. Acestu fenomenu alu naturei, care póte, că ar resolvă unele probleme biologice, este pana acumu fôrte pucinu studiatu. Urmatôrea cestiune se presinta spiritulu numai decât: Ce incoltiesce? insect'a în realitate? sêu nescareva semintie de plante, pe cari insect'a le manca mai înainte de a muri? Marturisescu, că nu am potutu lumină acestu faptu, și, din nenorocire, martori dilnici ai unui atât de bisaru jocu alu naturei nu mi-au potutu dá nici cea mai mica explicatiune. Pentru ochiulu liniscitu și contemplativu alu poporulu acea planta este o planta că tôte acelea ce cresce pe pamentulu fertilu alu Brasiliiei!..

Gaz. Tr.

* **Oase antidiluviane s'au aflatu cu ocașiunea punerii unui fundamentu în Mehadi'a într'o pescera necunoscuta pana acumu, a carei'a adencime se dice a fi aprôpe 150 de stangini.**

* **O drama inforătoare.** Cronic'a locala vieneza este bogata de intemplari tragice, la cari in zilele din urma miseria a mai adaosu urmatorea: Strungariulu Junge, omu ca de 60 ani, cu soci'a si fic'a sa traiau in cea mai buna liniste si dragoste familiara. Dar afacerile mergeau totu mai reu. Betranulu devenia din ce in ce mai tristu, neputendu aduce pane familiei sale. Odata venindu acasa, afla usia inchisa, cea ce nu i-s'a intemplatu niciodata. Bate la usia, dar nimeni nu raspunde. Banueli teribile i-trece prin capu. Iute chiama unu lacatusiu. Deschizendu usi'a, betranulu strabate odai'a si intra in miculu dormitoru. Acolo vede pe nevast'a si fic'a sa, siediendu pe scaune nemiscate. Elu pune man'a pe densele si la moment se convinge ca amendoue erau morte. Se otravisera cu ciancali. Betranulu remase ca o statua, privindu la cadavrele acelor'a cari l'au iubit si cari i-au fost fiintiele cele mai scumpe. Venindu-si in fire, se asieza si scrie o epistola catra fiulu seu, care locuia in alta strada, departe. Tocmai cand fu gata, veni din intemplare nevast'a fiului. Cum o zari, betranulu isbucni in plansete si zise, ca nici lui nu-i mai trebue vieti'a. Norus'a insasi avea necesitate de mangaere, cu tote acestea a facutu totulu, spre a potoli desperarea socrului seu. Acest'a i-dete scrisorea si o trimese la barbatulu ei. Ea pleca, lasandu pe betranulu singur cu cadavrele. Fiulu nenorocitulu betranu afla din epistola, ca mam'a si sor'a sa si-au luat vieti'a de miserie si ca tatalu seu va face totu asia. Alerga iute la casa parintesca. Era pre tarziu. Tatalu seu luase si elu ciancali si murise langa ceialalti. Timp.

* **Epitropia fondurilor comune** dieceselor Aradu si Caransebesiu se va muta din localitatea de acum la 1 Maiu st. n. in strad'a domnesca, cas'a nrulu 43, visavi de resiedinti'a episcopesca.

* **Unu oratoru neobositu.** — Celu mai lungu discursu l'a rostitu pana acum fara indoiala deputatulu de *Cosmos*, din camera Columbiei Britanice. Acestu discursu tienu doue-dieci si siese de cesuri. Deputatulu, care facea parte din minoritate, nu putea scapa altfelu de o deseversitia ex-proprietarire pe o multime de colonisti. Actulu de ex-proprietarire nu putea fi valabilu decatt daca si-primia sanctiunea in diu'a urmatore pana la cesurile 12. In ajunulu acestei dile fatale, pe la 12 cesuri si-incepu de *Cosmos* discursulu, si si-lu urma pana la 8 d. a. a celei urmatore. Toti deputatii esira de vre-o cateva ori ca se manance; peste nopte dormitau in scaune. Numai vre-o cativa se succedara astfelu, ca se pota controla, fiindu mereu destepti, pe neobositulu patriotu. Cand ispravise, buzele sale erau sangerate, ochii aprinsi si infundati, glasulu slabu si picioarele i-sovaiau. Pe la urm'a discursulu nu pre putea fi vorba de logica. Dar — bietii colonisti au ramasu stapani pe averea loru si voru binecuvanta necontentitu pe deputatulu de *Cosmos*, cum nu ne vomu pute noi indestulu minuna de capacitatea sa de... a vorbi atat'a timpu neintreruptu. Aleg.

Concursu. *)

Pentru deplinirea postulu de invetiatoriu la scol'a gr. or. conf. din comunele Sudriasiu-Jupani, ottulu Carasiu prot. Fagetului se escrie concursu cu terminulu pana la 11 maiu a. c. st. v. in care diua se va tiené si alegerea.

*) Primindu acestu concursu in momentulu, cand form'a prima din foia nostra era deja tiparita lu-inregistramu cseptionalmente la acestu locu. Red.

Emolumentele suntu: in bani gata 202 fl. 30 cr. v. a. 15 meti de grau, 15 meti de cucuruзу, pentru scripturistica 6 fl., pentru conferintia 10 fl., pentru curatore 12 fl., 10 orgii de lemne din care se va incaldi si scol'a, 2^{1/2} jugere de pamentu aratoriu si cortelu liberu.

Doritorii de a ocupa acestu postu suntu avisati a-si trimitte recursele loru instruate conformu dispu-setiuniloru stat. org. si adresate respectivulu com. par. catra dlu prot. Atanasiu Ioanovicu in Fagetu, pana la terminulu indicatu.

Sudriasiu-Jupani in 10 aprile 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine **Atanasiu Ioanovicu** m. p. protop.

Conchiemare. *)

Subscrisii pe bas'a §. 30. din statute, conchiemamun adunarea generala a „Reuniunei invetiatoriloru romani gr. or. din dieces'a Aradului“ pe joi dupa ss. Pasci (24 aprilu) 5 maiu 1880. la Aradu — in localitatile institutulu pedagogicu — teologicu; pentru ordinea desbateriloru satorim acest'a:

Programa.

a) la 8 ore dimineti'a.

1. Intrunirea comitetulu Reuniunei, pentru incheierea agendelor sale.

b) la 10 ore dimineti'a.

2. Deschiderea adunarii generale.
3. Substernerea repórteloru.
4. Alegerea unei comisiuni, pentru censurarea repórteloru.
5. Alegerea unei comisiuni, pentru inscrierea de membri, si incasarea tacselor.
6. Prelegerea disertatiuniloru, si a propuneriloru intrate la presidiu.
7. Inchierea siedintiei.

c) la 3 ore dupa mediadi.

8. Reportulu comisiuniloru.
9. Pertractarea repórteloru, si a propuneriloru.
10. Propuneri diverse.
11. Defigerea loculu pentru procsim'a adunare.
12. D'solvarea adunarii.

Intrunirea invetiatoriloru, nici cand n'a fost mai dorita — deci speramu, si asteptamu se fia cat mai numerosa.

Aradu in 7/19 aprilu 1880.

Ioanu Tuducuscu m. p.

Dr. Giorgiu Pop'a m. p.

A. D. Romanu m. p.

primu vice presiedinte.

secretari.

Nr. 25.
1880.

Dela Presidiulu Reuniunei invetiatoriloru romani gr. or. din dieces'a Caransebesiu.

Convocare!

Multu Onorate Domnule!

Conform dispoziunei §. 25 din statutele Reuniunei invetiatoriloru romani gr. or. din dieces'a Caransebesiului, subsemnatulu presidiu alu acestei Reuniuni, afla de lipsa a convoca un'a siedintia de comitetu pe 14/26 Aprile a. c. care se va tiené aici la Bocsi'a montana in scol'a gr. or. la 11 ore dimineti'a.

*) Suntu rogata si celelalte diuare nationale a reproduce acest'a conchiemare.

Deci dara M. On. DTa cá membru de comitetu escei cu tóta stim'a cuvinciósa invitatú a participá la acést'a siedintia de comitetu la tempulu si ór'a determinata, si inca cu atát mai vertosu, cu cât la acést'a siedintia de comitetu, pe langa alte obiecte importante si de interesu pentru Reuniune, deodata se voru luá dispositiunile ulterióre in privint'i'a edarii portretului binemeritatului emerit profesoru si directóre preparandialu Alesandru Gavra.

La locul acést'a vi se obsérva de nou, cá in intielesulu decisiunei comitetului nostru din 18/30 Septembrie 1877. Nr. prot. 3. veti binevoi a o notificá subsemnatului presidiu participarea ori la casu de impedecare, neparticiparea la siedint'i'a convocata.

Bocsi'a montana 3/15 Aprile 1880.

Stefan Antonescu m. p.
presedintele Reuniunei.

Joane Marcu m. p.
notariu.

Concursu.

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresci din comun'a *Dudu*, inspectoratulu Agrisiului Cott. Aradului prin acést'a se escrie concursu cu terminu de alegere *pe 23. Aprilie st. v. a. c.*

Emolumintele suntú: in bani gata 150 fl. v. a. trei jugere pamentu, cuartiru cu gradina de legumi, si stóle dela imormentari.

Cei ce voru reflectá la acestu postu, au a-si trimite recursele pana la 22 aprile — inspectorelui per Pancota in Szöllös, cari au a fi ajustate cu testimoni preparandialu si de calificatiune si cu atestatu despre purtarea morala; éra pana atunci se se presenteze la biserica intr'o Dumineca ori serbatóre ca se se recomande alegatoriloru si prin cantare.

Dudu 28 Martie 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Demetriu Pop'a** insp. cerc.

Pentru deplinirea parochiei de clas'a III. din *Ohaba-sorbósca* protopresbiteratulu Lipovei se escrie concursu cu terminu de alegere *pe 18 Maiu a. c.*

Emolumintele suntú: 1. Un'a sesiune pamentu; 2. gradina pentru legumi; 3. biru preotiescu dela 160 case câte un'a mesura cucurudiu despoiatu; 4. venitele stolare.

Doritorii de a dobandí acést'a parochia, recursele lorú adresate comitetului parochialu si instruite conformu prescrizeloru statut. organicu pana in 11 Maiu a. c. voru avé a le substerne subscrisului protopresbiteru tractualu in Lipov'a.

Lipov'a, 9. Apriliu 1880.

Ioanu Tieranu m. p.
Protopresbiteru.

In contielegere cu Comitetulu parochialu.

Deórece la concursulu primu, pentru deplinirea postului de capelanu clas'a III-a din *Budintiu*, nu s'a ivitu decât unu singuru recurente; si sperandu-se cá la imbunatatirea dotatiunei va mai contribuí si „Fondulu preotiescu“ spre a devení parochi'a de-acolo,

de clas'a II: prin acést'a se publica de nou concursulu la acelasi postu, classificatu acum de clas'a II. cu terminu de alegere *pe diu'a de 11 Maiu st. vechiu a. c.*

Emolumintele suntú: 10. lantie de pamentu si un'a a trei'a parte din venitulú stolariu, acolo in-datinatu.

Recursele, instruite conform prescrizeloru Statutului organicu, si adresate respectivului Comitetu parochialu gr. or. suntú a se trimite parintelui protopopu Georgiu Cratiunescu in Belintiu p. u. Kiszetó.

Este de observatu cá déca nu se voru ivi recurenti cu calificatiune de clas'a II. atunci se voru primí si recursele celoru de class'a III.

Recurentii, dupa prealabil'a incunoscintiare a protopopului, se potú presentá in vr'o Dumineca ori Serbatóre la biserica din locu, spre a-si aretá desteritate in tipicu, cantari si cuventari bisericesci.

Budintin, 27 Martiu 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Georgiu Cratiunescu** protopopu.

La statiunea invetiatóreca din comun'a gr. or. *Furlucu* in protop. Lugosiului, cottulu Carasiului, se descside a dóu'a óra Concursu, cu terminu *pana la Dominec'a Floriiloru* in care di va fi si alegerea.

Emolumintele sunt: 300 fl. v. a. salariu anualu, 2 jugere livéda, 7 stangeni lemne din care are a se incaldí si scól'a, cortelu liberu cu gradina de $\frac{1}{2}$ ju geru. —

Recursle instruate in intielesulu statut. org. au a se adresá catra On. sinodu parochialu gr. or. din Furlucu si a se trimite Dlui protopopu Georgiu Pesteanu in Lugosiu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu D. protop. tractualu

Alesandru Mihaloviciu in Aradu

recomanda onoratului publicu

NEGUTIETORI'A SA de MANUFACTURI, MODA si PANZARIA

din *piati'a Tököly*. edificulu institutului pedagogico-teologicu, asortata cât se póte mai bine si anume: *cu materii de haine, panza, sifonu batiste, piquet, servete, organtin, satinu bumbacu, ciorapi, bumbacu, ploiere,*

cum si haine gata pentru dame,
comesi pentru barbati, femei si prunci, halate, perdelé, madratie si plapome.

De asemenea

materii pentru reverendi, precum si reverendi gata,
prapore si totu feliulu de odóre preotiesci.

Tóte pe langa unu servitiu cât se póte *mai promptu si cu pretiuri reduse si moderate.*